

"İ'lem eyyühe'l-aziz! Sen bazı vecihlerden fenâya gittiğin zaman, Hâlık-ı Rahmân-ı Rahîmin ilminde, meşhudunda, malûmunda bâki kalmaklığın, senin bekan için kâfidir. Yahu, her şeyi Sâhib-i Hakikîsine ver veya ona isnad et..." İzah?

"İ'lem eyyühe'l-aziz! Sen bazı vecihlerden fenâya gittiğin zaman, Hâlık-ı Rahmân-ı Rahîmin ilminde, meşhudunda, malûmunda bâki kalmaklığın, senin bekan için kâfidir."(1)

İnsan öldüğünde sadece cesedi dağılıp gider. Cesedi dağılıp gitmiş olsa da bir çok boyutta ve formda varlığını yine devam ettirir. *Mesela, insanı insan yapan ruh ölüp zevale maruz kalmaz.*

Eşya ilahi ilimde manevi ve hayatlı bir şekilde malum ve meşhud olarak varlığını yine devam ettirir. Eşyanın ilahi ilimdeki varlık formuna ve boyutuna, felsefe ve kelamcılar **"ayan-ı sabit"**, tasavvufçular **"feyz-i mukaddes"**, Üstadımız da **"vücut-u ilmi"** terimlerini kullanmaktadır.

Yani varlık sadece şu içinde yaşadığımız maddi alemle sınırlı değildir. Hatta bu maddi alem, varlık sınıfları içinde en basit en zayıf ve en kararsız olanıdır. Öyle ise ölümle dağılan cesedimize bakıp *"Eyvah fena bulduk, yok olduk, mahvolduk."* demenin bir alemi yok.

Hâlık-ı Rahmân-ı Rahîmin ilminde, meşhudunda, malûmunda bâki kalmaklığımız bile becamız için kâfidir. Ama yine de Allah rahmet ve kereminden ikinci bir diriliş ile maddi cesedimizi de yeniden iade ederek, varlığımızı bu alanda da devam ettirecek. Yani cennet ve cehennem hem ruhani hem de maddi bir alemdir ve insan orada cismi ile de ebedi yaşayacaktır.

"Yahu, her şeyi Sâhib-i Hakikîsine ver veya ona isnad et. Onun ismiyle al ki rahat edesin. Ve illâ, bu kadar eşyayı vücuda getirip nizam ve intizamlarını temin edecek o kadar ilâhları kabule muztar kalacaksın."(2)

Tek bir Allah'ı kabul edip ona kul olmakta, hem maddi hem manevi büyük bir kolaylık, büyük bir huzur büyük bir itminan büyük bir rahatlık bulunuyor. Oysa şirk ve küfür bir o kadar zor, bir o kadar huzursuz ve bir o kadar rahatsız edicidir.

Bir memur, on tane amirin emrinde çalışmaktansa bir amirin emrinde çalışmayı ister. Bir bölük asker on komutan emrine girmektense, bir komutanın emrine girmeyi tercih eder. İşçi on şefin emrinde çalışmaktansa bir şefin emrinde çalışmak ister vesaire... Yani birlikte ve tevhitte kolaylık ve rahatlık varken, şirkte ve çoklukta zorluk ve huzursuzluk vardır. Tek bir Allah'a kul ve asker olmak, mutlulukların en güzeli ve en şahanesidir.

Bir tek ilahı kabul etmezsen, atomlar adedince ilahları kabul etmek zorunda kalırsın. Çünkü bir tek atom ile bütün güneş sistemi yaratılış bakımından eşit bir seviyede yaratılmış. Atomu inceleyen fakültelerden atomun nasıl bir sanat olduğunu sorgularsan, atomun yaratılış bakımından güneş sisteminden geri kalmadığını görebilirsin. Yani güneş sistemini yaratmak için nasıl sonsuz bir ilim, irade ve kudret gerekli ise, bir atomu yaratmak için de aynı şekilde sonsuz bir ilim, irade ve kudret gereklidir.

Ya "*Her bir atomu yaratmak için ayrı bir ilah var.*" diyeceksin ya da "*Tek bir Allah bütün atomları yaratıyor.*" diyeceksin. Atomlar adedince ilahları kabul etmek ne akıl açısından ne de mantık açısından mümkün değildir. Öyle ise mecburen bir tek ilaha inanmak zorundasın.

Dipnotlar:

(1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Şule'nin Zeyli.](#)

(2) bk. [age.](#)